

มาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินคดีอาญากับ เจ้าหน้าที่รัฐในกรณีวิสามัญฆาตกรรม

Measures to Control and Review Criminal Proceedings Against Officials Regarding Extrajudicial Executions

รพีพัฒน์ ศรีศิริลักษณ์¹

17/1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร หมู่ 3 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลวัดชลอ
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 เมล์ติดต่อ: Rrsisi15@gmail.com

Rapeephat Srisilarak²

17/1, Faculty of Management Science, Silpakorn University, Moo 3, Watchalow,
Banghruai, Nonthaburi, 11130, E-mail: Rrsisi15@gmail.com

ธีระวัฒน์ จันทิก³

17/1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร หมู่ 3 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลวัดชลอ
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 เมล์ติดต่อ: Thirawat@ms.su.ac.th

Thirawat Chuntuk⁴

17/1, Faculty of Management Science, Silpakorn University, Moo 3, Watchalow,
Banghruai, Nonthaburi, 11130, E-mail: Thirawat@ms.su.ac.th

พิทักษ์ ศิริวงศ์⁵

17/1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร หมู่ 3 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลวัดชลอ
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 เมล์ติดต่อ: Phitak@ms.su.ac.th

Phitak Siriwong⁶

17/1, Faculty of Management Science, Silpakorn University, Moo 3, Watchalow,
Banghruai, Nonthaburi, 11130, E-mail: Phitak@ms.su.ac.th

---

¹ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

² Administrative Officer.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำ

⁴ Assistant Professor, Lecturer.

⁵ รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำ

⁶ Associate professor, Lecturer.

บทคัดย่อ

กระบวนการวิสามัญฆาตกรรมถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดและยังเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยต่อสังคมด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนแต่ถึงกระนั้นการกระทำวิสามัญฆาตกรรมก็ยังถือได้ว่าเป็นกระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือประชาชนผู้ถูกกระทำอีกทั้งยังอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ขัดต่อข้อกฎหมายบางประการ ดังนั้น การกระทำวิสามัญฆาตกรรมจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวและมีกระบวนการรองรับการเกิดปัญหาทางด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบด้วย

มาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีวิสามัญฆาตกรรมยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่การบริหารจัดการกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลและการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรต่างๆ ที่ไม่เกิดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ นอกจากนี้กระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรมยังมีความไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมเพียงพอ ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะในด้านมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีวิสามัญฆาตกรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนประกอบด้วยขั้นตอนที่เหมาะสม 5 ประการ คือ (1) กระบวนการตรวจสอบการทำวิสามัญฆาตกรรม (2) การปรับรวมกระบวนการค้นหาความจริงในคดีวิสามัญฆาตกรรม (3) การชันสูตรพลิกศพ (4) การสอบสวนคดี และ (5) การพิจารณาและการไต่สวนโดยศาล

หากทำการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจให้เกิดความครอบคลุมและชัดเจนภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายแล้วการกระทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจจะเป็นกระบวนการที่สามารถตรวจสอบได้และไม่ก่อให้เกิดความเลื่อมล้ำในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของเจ้าพนักงานของรัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องข้อกับเหตุการณ์โดยตรง นอกจากนี้ประชาชนจะได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วิสามัญฆาตกรรม การควบคุมตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐ การดำเนินคดีอาญา

Abstract

Extrajudicial killings are deemed to be an act of law enforcement that police officers apply to arrest the alleged offender to maintain peace and security in the civil society, civil life and civil property. However, the extrajudicial killings may result from the excessive use of lethal force by the police and might affect the rights of the accused or the victim. It also has the inflicting effect against some legal provisions. Therefore, there should be a legal procedure to examine alleged extrajudicial killings as well as a procedure detecting human rights-related problems of effected citizen.

Measures to control and review criminal proceedings against officials regarding extrajudicial executions still encounter several problems. Such problems arise from administration process, the check and balance system and fragmented nature of law enforcement in different organizations. Moreover, the process of check and balance system was found inappropriate and incomprehensive. Therefore, the researcher would suggest measures to control and review criminal proceedings against officials regarding extrajudicial executions, and also to protect civil rights. There should be five suitable steps in such procedure as follows are (1) Investigation process of the polices act of extrajudicial killings (2) Investigation process finding facts about extrajudicial Killings (3) Autopsy (4) Police Investigation and (5) A fair trial in the court

It is clear that if there is the development in terms of legal coverage and clarity about the extrajudicial killing procedure of the police officers, they could then work effectively to maintain peace and security in the civil society. Since such procedure becomes accountable and do not undermine civil rights and liberties, the citizen will be more trustful in the police department, especially the officers who are directly involved in the case. Furthermore, the citizen will be protected in accordance with law guaranteeing civil rights protection.

Keywords: Extrajudicial Killings, The Control Monitoring Official, The Criminal Procedure

1. บทนำ

การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และบ่อยครั้งที่วิธีการของเจ้าหน้าที่รัฐมีหน้าที่ป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นในบางพื้นที่อาจเน้นไปในการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เป็นพิเศษ เช่น ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในระหว่างปฏิบัติหน้าที่นั้นเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำผิดหรือประชาชนถึงแก่ความตายหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “การวิสามัญฆาตกรรม”⁷ แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจเจ้าพนักงานใช้กำลังในการจับกุมผู้กระทำผิด แต่ก็ไม่มีตัวบทกฎหมายในส่วนไหนที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะทำวิสามัญฆาตกรรม หรือสังหารผู้ต้องหา นอกกรอบกฎหมาย ในปัจจุบันคำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” ตามความเข้าใจของคนทั่วไปจะหมายถึงการประหารชีวิตนอกระบบกฎหมาย (Extra-judicial execution หรือ Summary execution)⁸ กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจจับตาย หรือ ยิงทิ้งผู้ร้ายซึ่งเป็นอาชญากรสำคัญเพื่อรักษาความสงบและยุติเหตุร้ายยิ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละครั้งหากมีการต่อสู้ขัดขวางหรือมีการใช้ความรุนแรงกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่อันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกายแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐย่อมมีสิทธิป้องกันสิทธิในชีวิตและร่างกายของตนได้ ตามหลักป้องกันตัวทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ดี การวิสามัญฆาตกรรมไม่อาจกระทำได้ แม้ผู้ตายเป็นคนร้ายหรือผู้ก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่รัฐก็ย่อมถูกดำเนินคดีฐานฆ่าผู้อื่น เว้นแต่จะอ้างเหตุป้องกันตัว ซึ่งต้องโดยชอบด้วยกฎหมายและพอสมควรแก่เหตุด้วย หากเป็นการกระทำโดยประมาทหรือทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนา เจ้าหน้าที่รัฐก็ต้องถูกดำเนินคดีเช่นเดียวกัน สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนถึงแก่ความตาย⁹

กระบวนการทางกฎหมายในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่และทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนถึงแก่ความตายมีขั้นตอนพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต¹⁰ โดยเริ่มต้นจากการชันสูตรพลิกศพที่ต้องมีพนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมกับแพทย์และพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งประมวลกฎหมาย

⁷ สนิท สนั่นศิลป์, *วิสามัญฆาตกรรม* (กรุงเทพฯ: สุทรไพศาล, 2543), 144.

⁸ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “การประหารชีวิตนอกระบบกฎหมาย,” *วารสารอัยการ* 20, ฉ. 228 (2540): 1.

⁹ Neil C. Chameilin and Kenneth R. Evans, *Criminal Law for Police Officer* (Englewood Cliff, NJ: Prentice-hall, 1981), 90-91.

¹⁰ มนตรี จิตร์วิวัฒน์, “วิสามัญฆาตกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), 1.

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสี่และวรรคห้า บัญญัติให้การทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ โดยพนักงานสอบสวนร่วมกับพนักงานอัยการแล้วให้พนักงานอัยการทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่ามีใครเป็นคนทำร้ายเท่าที่จะทราบได้¹¹

แม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้มีการชันสูตรพลิกศพ เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลแต่กระแสนี้เพิ่มมากขึ้นของความเคลือบแคลงใจในกระบวนการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และการชันสูตรพลิกศพที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการและเกี่ยวข้องในการกระทำให้เกิดความตายส่งผลต่อความเชื่อมั่นและการยอมรับในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะการวิสามัญฆาตกรรมเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่มีทั้งด้านบวก คือ การจัดการกับผู้กระทำผิดคุ้มครองเจ้าหน้าที่และผู้เสียหาย ในขณะเดียวกันในด้านลบ การวิสามัญฆาตกรรมได้กลายเป็นการใช้ศาลเตี้ยพิพากษาความผิดของคนที่ถูกตำรวจไล่ล่า ซึ่งไม่มีใครยืนยันได้ว่าการวิสามัญฆาตกรรมนั้นไม่มีการตัดสินใจที่ผิดพลาดโดยคนที่ถูกกระทำไม่มีทางอุทธรณ์¹²

ดังตัวอย่างคดีที่เกิดขึ้น เช่น คดีการตายของผู้ต้องสงสัยเป็นแกนนำคนหนึ่งที่ก่อความไม่สงบในพื้นที่บ้นนังस्ता เจ้าหน้าที่ทหารพยานผู้ควบคุมตัวอ้างว่าเสียชีวิตเพราะโดนกระสุนปืนจากเหตุคนร้ายบุกชิงตัว ซึ่งศาลเชื่อว่าจริงแต่กลับสวนทางกับมุมมองนักกฎหมายและนักสิทธิมนุษยชนที่ตั้งคำถามว่า “แล้วร่องรอยฟกช้ำเหล่านั้นมาจากไหน เกิดได้อย่างไร”¹³ คดีที่คนร้ายถูกกล่าวหาว่าใช้ปืนยิงรถยนต์ เป็นเหตุให้กระสุนปืนถูก ด.ช.เอ (นามสมมุติ) เสียชีวิตและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าจับกุมและวิสามัญฆาตกรรม จนมีข้อสังเกตและข้อเรียกร้องในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการเกินกว่าเหตุหรือไม่¹⁴ จากตัวอย่างการเกิดขึ้นของคดีดังกล่าว เป็นเพียงการยกตัวอย่างกรณีของคดีที่เกิดการตายโดยผิดธรรมชาติและเป็นคดีที่สะท้อนให้เห็นถึงกระแสความไม่เข้าใจที่อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับและความไม่มั่นใจในกระบวนการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและกระบวนการพิสูจน์ความถูกผิดผ่านกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งสังคมและสื่อมวลชนกำลังร่วมกันตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กลายเป็นปฏิกิริยาของสังคมสองฟากที่มีทั้งเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย เพราะยังมีความจริงที่ซ่อนเร้นและยังไม่ได้พิสูจน์

¹¹ คณิง ภาไชย, *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เด่ม 1*, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2548), 321-322.

¹² มนตรี ภัทราวพงศ์, “การนำกฎหมายชันสูตรพลิกศพมาใช้ในกระบวนการสอบสวน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548), 105.

¹³ ศูนย์ทนายความมุสลิม, “วิสามัญฆาตกรรม ในพื้นที่บ้นนังस्ता,” แก๊ซครั้งล่าสุด 25 กุมภาพันธ์ 2554, สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2560, www.macmuslim.com

¹⁴ ทองใบ ทองเปาด์, “กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายมนุษยชนอัดตำรวจ,” *เดลินิวส์* (กรกฎาคม 2553), 16.

ด้วยความอ่อนแอของระบบตรวจสอบและช่องว่างทางกฎหมาย ที่กำหนดให้หลักประกัน สิทธิแก่ผู้เสียหายในกรณีวิสามัญฆาตกรรมก็ตามแต่กระบวนการเหล่านั้นซึ่งได้แก่ การเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การชันสูตรพลิกศพ และการไต่สวนการตายก็ดู เหมือนว่าจะมีช่องว่างค่อนข้างมาก จนเป็นเพียงแค่แบบพิธีที่ทำให้หลายครั้งความตายซึ่งเริ่มจากการกระทำนอกกรอบกฎหมายกลับกลายเป็นการกระทำที่ถูกกฎหมายไปได้ แม้กฎหมายที่แก้ไขใหม่จะบัญญัติให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำเนาการชันสูตรพลิกศพซึ่งเป็นการตรวจสอบโดย องค์กรภายนอก (External Audit) เพื่อเป็นหลักประกันความโปร่งใสในระดับหนึ่ง¹⁵ ปัจจุบัน การชันสูตรพลิกศพกำหนดให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ร่วมกับแพทย์ทาง นิติเวชศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการ แต่ในทางปฏิบัติกระบวนการนี้ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะพนักงานสอบสวนจะเป็นหลักในการดำเนินการโดยปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรอื่น จึงเกิดข้อสงสัยต่าง ๆ มากมายของประชาชน ว่าการกระทำของเจ้าพนักงานนั้นเป็นไปโดยชอบ ด้วยกฎหมายและมีความโปร่งใสเกิดขึ้นหรือไม่

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์ขั้นตอนและกระบวนการ ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐผู้ทำให้ผู้อื่นหรือ ประชาชนถึงแก่ความตายตลอดจนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้เพื่อจะได้เสนอแนวทางใน การแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตาม เจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลและกรอบ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการวิสามัญฆาตกรรม

2.1 หลักการเกี่ยวกับการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ระบุหลักนิติธรรม (The Rule of Law) กล่าวคือ เป็นหลักที่มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลจากการใช้อำนาจมหาชนของรัฐ¹⁶ ซึ่งวิธีการที่จะทำให้หลักนิติรัฐสามารถใช้ได้จริง ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือการให้ขั้นตอนการดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐได้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดีจึง

¹⁵ วินัย ดำรงมงคลกุล, พนักงานอัยการกับการชันสูตรพลิกศพ, *หลักสูตรการอบรม ผู้บริหาร กระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 7* (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2547), 7-8.

¹⁶ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรมเครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย: Public Law Net.” แก้ไขครั้งล่าสุด ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2553, www.pub-law.net

ต้องมีการกำหนดกลไกที่จะทำให้องค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกันระหว่างองค์กร (Check & Balance)¹⁷ นอกเหนือไปจากการควบคุมตรวจสอบกันเองภายในองค์กร ซึ่งในที่นี้เราอาจพิจารณาแนวคิดในเรื่องของการตรวจสอบออกได้เป็น

1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ

หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ของรัฐออกเป็นสามฝ่าย คือ นิติบัญญัติบริหารและตุลาการ เป็นการแบ่งแยกกิจการในหน้าที่ของรัฐไปให้แก่องค์กรของรัฐต่าง ๆ เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อมิให้เกิดการใช้อำนาจอธิปไตยแบบรวมศูนย์โดยอำนาจแต่ละฝ่ายสามารถควบคุมตรวจสอบและยับยั้งซึ่งกันและกันได้¹⁸

2) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจหรือการกระทำของอีกองค์กรหนึ่งรวมถึงการยับยั้งหรือถ่วงดุลการใช้อำนาจขององค์กรนั้น ๆ ด้วยซึ่งในทางวิชาการยังแบ่งการตรวจสอบออกเป็น 2 รูปแบบ ด้วยกัน ได้แก่ (1) การตรวจสอบโดยองค์กรภายใน แบ่งออกได้เป็นการตรวจสอบในลักษณะของการบังคับบัญชาตามลำดับชั้นระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรนั้นโดยผู้บังคับบัญชาสามารถใช้อำนาจเหนือสายงานในการสั่งการต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามรวมถึงการเพิกถอนแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือใช้อำนาจระงับการแทนผู้ใต้บังคับบัญชาได้ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบในลักษณะของการกำกับดูแลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมในเรื่องของความชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย (2) การตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกเป็นกระบวนการตรวจสอบโดยองค์กรหนึ่งเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจหรือการกระทำขององค์กรอีกองค์กรหนึ่งซึ่งหากองค์กรนั้นมีอำนาจในการถ่วงหรือยับยั้งการใช้อำนาจขององค์กรที่ตรวจสอบได้แล้วด้วยก็จะทำให้เกิดความสมดุลในการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การถ่วงหรือยับยั้งการใช้อำนาจขององค์กรที่ถูกตรวจสอบจะต้องเกิดขึ้นหลังจากการตรวจสอบที่ชอบด้วยกฎหมายเสียก่อน กล่าวคือ การตรวจสอบและการยับยั้งถ่วงดุลอำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจจะต้องเป็นไปอย่างมีความเป็นภาวะวิสัย (Objectivity) เป็นไปตามหลักเกณฑ์และขอบเขตของกฎหมาย¹⁹

¹⁷ Edward Elfdonso and Alan R. Coffey, *Criminal Law: History, Philosophy, Enforcement* (New York: Harper & Row, 1981), 13.

¹⁸ Hayek F. A., *The Road to Serfdom* (Chicago: The University of Chicago, 1956), 72.

¹⁹ คณิศ ณ นคร, *ความเป็นประชาธิปไตยในกระบวนการยุติธรรม, รวมบทความด้านวิชาการ* (กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร, 2540), 56-60.

2.2 กรอบการใช้อำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามหน้าที่กับการใช้กำลังป้องกันขณะปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

เมื่อไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์การให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการใช้กำลังหรืออาวุธเพื่อทำการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือยอมรับในการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการที่จะกระทำให้ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายแต่อย่างใด ดังนั้น ในการปฏิบัติการตามหน้าที่การใช้กำลังจึงเป็นที่เข้าใจและยอมรับว่าเพื่อการป้องกันตนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 เท่านั้น แต่ต้องยอมรับทางความเป็นจริงว่าในบางกรณีการไม่ใช้กำลังในการจับกุมผู้กระทำความผิดอาจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติการตามหน้าที่²⁰ เนื่องจากตามสภาพแห่งพฤติการณ์ในขณะเกิดเหตุอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างสูงต่อการตายหรือการบาดเจ็บสาหัสของเจ้าพนักงาน อีกทั้งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น ในขณะปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานจึงอาจใช้กำลังได้เท่าที่สมควรเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือขัดขวางการจับกุมด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ที่ไม่มีเหตุผลในทุกกรณีที่จะมีสิทธิในการใช้กำลังหรือก่อวิสามัญฆาตกรรมในขณะปฏิบัติหน้าที่จับกุมหากการปฏิบัติหน้าที่นั้นสามารถดำเนินการได้โดยวิธีเสียประการอื่น ๆ²¹

การที่ประเทศไทยยังใช้การบัญญัติกฎหมายด้วยถ้อยคำที่กำกวมรวมทั้งยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดในการกำหนดรับรองหรือให้สิทธิเจ้าพนักงานในกรณีใดบ้างที่สามารถใช้กำลังในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยเฉพาะกรณีที่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดต้องถึงแก่ความตายเอาไว้ทำให้การปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานในทางปฏิบัติเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะในบางครั้งการปราบปรามการกระทำความผิดเจ้าพนักงานไม่สามารถควบคุมผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายใต้การจับกุมได้เลยและมีความเสี่ยงอย่างสูงที่เจ้าพนักงานหรือบุคคลผู้อื่นจะได้รับอันตรายต่อชีวิต ซึ่งเจ้าพนักงานจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่เข้าหลักเกณฑ์ในเรื่องการป้องกันตัวตามกฎหมายและเมื่อมีความตายเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่นั้นทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จึงเห็นว่าเป็นธรรมหากเจ้าพนักงานจะต้องรับผิดชอบทางอาญาทั้ง ๆ ที่ปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อสังคมส่วนรวมเจ้าพนักงานจึงมักทำสำนวนคดีโดยจัดฉากว่าเป็นการต่อสู้ป้องกันตัวเพื่อมิให้พรรคพวกของตนต้องรับผิดตามกฎหมายประกอบกับปัญหาเรื่องความด้อยประสิทธิภาพของการตรวจสอบกรอบการใช้อำนาจหรือขอบเขตการใช้กำลังดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ว่าเป็น

²⁰ กุลพล พลวัน, *การบริหารกระบวนการยุติธรรม* (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2544), 85-86.

²¹ Dicey A. V. *Law the Constitution with an Introduction by E.C.S. Wade* (London: English language book Society Macmillan 1979), 187-203.

การกระทำเกินกว่าเหตุและละเมิดสิทธิของประชาชนหรือไม่ทำให้คดีวิสามัญฆาตกรรมและกระบวนการค้นหาความจริงยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนตลอดมา²²

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้นหาความจริง ในคดีวิสามัญฆาตกรรม

ในปัจจุบันกระบวนการตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่จนก่อให้เกิดความตายขึ้นนั้นได้แยกออกเป็นขั้นตอนต่างหากจากกันซึ่งอาจพิจารณาแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพ

การชันสูตรพลิกศพเป็นหน้าที่ที่พนักงานฝ่ายปกครองจะต้องเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสามกำหนดผู้ที่มีหน้าที่เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่ที่พบศพ²³ ดังนี้ (1) พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ (2) แพทย์ที่มีความรู้ความชำนาญซึ่งต้องเป็นไปตามลำดับตำแหน่งและคุณวุฒิที่กำหนดไว้ใน มาตรา 150 วรรคแรก (3) พนักงานอัยการ และ (4) พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่โดยสามีมรียาผู้บุพการีผู้สืบสันดานผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนมีสิทธิเข้าร่วมรับทราบการชันสูตรพลิกศพของหน่วยงานของรัฐฝ่ายต่างๆ ณ ที่ที่พบศพได้ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้แก้ไขเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนจากเดิมที่มีอำนาจหน้าที่เพียงการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้การได้มาซึ่งสำนวนชันสูตรพลิกศพเป็นไปโดยโปร่งใสมากยิ่งขึ้น²⁴

²² ณรงค์ ใจหาญ, “มาตรการในการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบของตำรวจ,” *วารสารนิติศาสตร์* 24, ฉ.4 (ธันวาคม 2537): 4.

²³ นัยนา เกิดวิชัย, *มาตรา 150 การชันสูตรพลิกศพ, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (กรุงเทพฯ: นิติเนย์, 2550), 67.

²⁴ แสง บุญเฉลิมวิภาส, “การพัฒนากระบวนการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทย,” *แก้ไขครั้งล่าสุด* 2547, สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2560, http://www.oja.go.th/new2011/document/Download/oja_aa3.pdf

3.2 ขั้นตอนการไต่สวนการตาย

กระบวนการไต่สวนการตายเป็นการตรวจสอบโดยศาล ซึ่งกฎหมายมุ่งหมายให้เกิดการตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการชันสูตรพลิกศพโดยจะดำเนินการไต่สวนแต่เฉพาะกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่เท่านั้น โดยกระบวนการเริ่มต้นภายหลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ศาลนั้นอยู่เพื่อให้ทำการไต่สวนโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อซักถามพยานที่อัยการนำสืบและนำสืบพยานหลักฐานอื่นได้ด้วยทั้งนี้ประเด็นในการไต่สวนนั้นเป็นไป เพื่อการทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และเหตุถึงพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้เท่านั้นโดยจะไม่มี การก้าวล่วงไปถึงประเด็นความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของเจ้าพนักงานที่ก่อให้เกิดการตายแต่อย่างใด²⁵

3.3 ขั้นตอนการสอบสวนดำเนินคดี

การสอบสวนอาญาเรื่องที่เจ้าพนักงานผู้กระทำให้ตายจะต้องตกเป็นผู้ต้องหาและถูกสอบสวนตามกระบวนการสอบสวนวิสามัญฆาตกรรม กล่าวคือ เป็นกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับความผิดที่ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดของเจ้าพนักงานผู้ก่อให้เกิดการตายนั้น ซึ่งในทางสอบสวนเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหาในคดีวิสามัญฆาตกรรมนั้นแต่เดิมจะเป็นอำนาจผูกขาดของพนักงานสอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงก่อให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและการวิพากษ์วิจารณ์ถึงระบบการค้นหาความจริงเช่นนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากแทบจะทุกคดีพนักงานสอบสวนจะสอบสวนรูปคดีไปในทางที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานก่อน จนเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานต้องใช้กำลังขั้นรุนแรงเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 อันทำให้เจ้าพนักงานไม่มีความผิดและสรุปสำนวนมีความเห็นไม่ควรสั่งฟ้องเพื่อส่งให้แก่อัยการสูงสุดต่อไป ในปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ จึงได้เพิ่มเติม มาตรา 155/1 ขึ้นเพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวนเพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้นอีกระดับหนึ่ง²⁶

²⁵ วีระยุทธ รอดเจริญ, “มาตรการตรวจสอบดุลพินิจในการสั่งคดีอาญาของพนักงานอัยการ,” (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), 44-48.

²⁶ วิบูลย์ ศรีบุญยะรัตน์, *วิธีดำเนินการของเจ้าพนักงานกรณีวิสามัญฆาตกรรม* (เชียงใหม่: โรงพิมพ์ดาว, 2538), 23-28.

4. วิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อบกพร่องของกระบวนการตรวจสอบ

เนื่องจากการแบ่งแยกขั้นตอนการตรวจสอบออกเป็นหลายขั้นตอนต่างหากจากกัน พร้อมกับการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและการดำเนินคดีของแต่ละองค์กร หรือหน่วยงานออกจากกันอย่างชัดเจนดังกล่าวทำให้ระบบการค้นหาความจริงมีลักษณะของการหวงกันเขตอำนาจหรือการแสดงอาณาจักรของตนเองมากกว่าการร่วมกันค้นหาความจริง ในคดีทำให้กระบวนการค้นหาความจริงในคดีวิสามัญฆาตกรรมไม่มีความโปร่งใสเพียงพอ ดังนี้

4.1 กระบวนการชั้นสูตรพลิกศพ

ประเทศไทยแบ่งวิธีการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายออกเป็นสองลักษณะแตกต่างกันในคดีสามัญและคดีวิสามัญ ทั้งที่วิธีการและวัตถุประสงค์ในการชั้นสูตรพลิกศพเป็น อย่างเดียวกัน เมื่อพนักงานสอบสวนยังเป็นผู้มีอำนาจหลักเช่นเดียวกันทั้งสองลักษณะคดี การแยกความแตกต่างของวิธีการชั้นสูตรพลิกศพดังกล่าวจึงไม่มีประโยชน์ในด้านการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตายอีกทั้งแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ จะต้องมี วุฒิบัตรหรือได้รับหนังสือจากแพทยสภา ในกรณีที่แพทย์ทางนิติเวชไม่มี หรือไม่อาจทำหน้าที่ ได้จะให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐทำหน้าที่แทน ถ้าหากแพทย์ประจำโรงพยาบาลของ รัฐไม่มีหรือไม่อาจทำหน้าที่ได้ จะให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทำหน้าที่แทน ถ้าหากแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจทำหน้าที่นี้ได้ ก็ให้แพทย์โรง พยาบาลเอกชน หรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทำหน้าที่นี้แทน อย่างไรก็ตามการให้ แพทย์นิติเวชจากสถาบันนิติเวชผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพ สังกัดอยู่ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ซึ่งทำการวิสามัญฆาตกรรมทำให้ขาดความโปร่งใสใน การชั้นสูตรพลิกศพได้ และในทางปฏิบัติแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและทำรายงานการชั้นสูตร พลิกศพให้กับพนักงานสอบสวนเท่านั้น เนื่องจากพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่พบศพเป็นผู้ทำ หน้าที่หลักและเป็นคนแรกในการได้รับแจ้งเหตุแห่งการตาย พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการตาย จึงอยู่ในมือของพนักงานสอบสวนเป็นหลัก

การที่กฎหมายได้กำหนดให้แพทย์และพนักงานสอบสวนร่วมกันการชั้นสูตรพลิกศพ ก็ตามแต่ทางปฏิบัติแพทย์ก็ไม่อาจจะทราบถึงคำให้การของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในที่เกิดเหตุ ดังนั้น ความเห็นของแพทย์จึงให้ได้เพียงแต่ว่าสาเหตุที่ทำให้ตายเท่านั้น ส่วนผู้ใดเป็นผู้ทำให้ตาย แพทย์ไม่สามารถให้ความเห็นได้ เพราะแพทย์ไม่อาจทราบพยานหลักฐานในส่วนอื่นได้ อีกทั้ง แพทย์จะมายังที่เกิดเหตุหลังจากพนักงานสอบสวนไปยังที่เกิดเหตุแล้ว ทำให้พยานหลักฐาน ต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปได้ กลายเป็นว่าแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและทำรายงาน

การชันสูตรพลิกศพให้กับพนักงานสอบสวนเท่านั้น เพราะพนักงานสอบสวนรับผิดชอบเป็นหลักโดยตรง

ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้แพทย์ที่ทำการชันสูตรพลิกศพในอันดับแรกเป็นแพทย์นิติเวชศาสตร์ ซึ่งไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เนื่องจากทั่วประเทศมีแพทย์สาขาดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะสามารถไปร่วมชันสูตรพลิกศพได้อย่างทั่วถึง บทบัญญัติในส่วนนี้จึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากแพทย์ที่ทำการชันสูตรพลิกศพเป็นแพทย์สำหรับการรักษาผู้ป่วยไม่ใช่แพทย์ที่มีความรู้ทางด้านนิติเวชศาสตร์โดยตรง

4.2 การสอบสวนดำเนินคดี

คดีวิสามัญฆาตกรรม ได้แก่ คดีอาญาเรื่องที่เจ้าพนักงานผู้กระทำให้ตายจะต้องตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาและถูกสอบสวนตามกระบวนการสอบสวน กล่าวคือ เป็นกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับความผิดเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องร้องลงทำตามกฎหมาย²⁷

ทางปฏิบัติมักจะมีการสอบสวนคดีอาญาในประเด็นความผิดของเจ้าพนักงานไว้ก่อน โดยศาลมีคำสั่งและส่งสำนวนไต่สวนการตาย จึงจะเริ่มกระบวนการสอบสวนคดีในส่วน of พนักงานต่อไป

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2550 พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนการสอบสวนด้วย ซึ่งในการทำสำนวนสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบในการสรุปสำนวนและให้ความเห็นทางคดี โดยพนักงานอัยการอาจให้คำแนะนำตรวจสอบพยานหลักฐานถามปากคำ หรือสั่งให้ถามปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มทำการสอบสวน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁸ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการค้นหาคำความจริงในกรณีดังกล่าวเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนในระดับหนึ่ง

เหตุผลในการแก้ไข เนื่องจากคดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นคดีที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จึงสมควรให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการทำสำนวนดังกล่าว เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและเป็นหลักประกันความโปร่งใสให้กับประชาชนในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในการทำความเห็นในเนื้อหาแห่งคดีนั้น พนักงานอัยการไม่สามารถ

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 2(11).

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 155/1.

ทำความเข้าใจในเนื้อหาแห่งคดีได้ เนื่องจากบทบัญญัติ มาตรา 155/1 ได้กำหนดหน้าที่ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบ กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานและทำความเข้าใจสิ่งฟ้องหรือสิ่งไม่ฟ้องไปยังอัยการสูงสุด

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าว เห็นได้ชัดว่าไม่ใช่เป็นการแก้ไขปัญหาความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง เนื่องจากพนักงานอัยการในทางปฏิบัติเปรียบเสมือนเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่งสำนวนคดีในกรณีที่เกิดจากการกระทำของพนักงานตำรวจซึ่งถือได้ว่าเป็นสำนวนหลัก จึงควรมีการสอบสวนให้รอบครอบและรัดกุมไม่น้อยไปกว่าสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ แต่กฎหมายกลับให้ความสำคัญกับการชั้นสูตรพลิกศพมากกว่า ซึ่งสังเกตได้จากการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้หลายองค์กรเข้ามาตรวจสอบและการทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ²⁹ แต่สำนวนการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม กฎหมายได้ให้อำนาจในการทำสำนวนแก่พนักงานตำรวจ โดยเป็นพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งดูเหมือนเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดแย้งกันไปในตัว

4.3 ผู้มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน การทำสำนวนคดีชั้นสูตรพลิกศพและสำนวนวิสามัญฆาตกรรม

การวิสามัญฆาตกรรมนั้นเห็นได้ว่า เป็นการกระทำนอกขอบอำนาจของกฎหมาย เป็นการตัดผู้ต้องหาลอกจากกระบวนการยุติธรรมโดยปกติ อีกทั้งยังเป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชนอีกด้วย ดังนั้น เมื่อมีการวิสามัญฆาตกรรมเกิดขึ้น กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ เพื่อค้นหาความจริงดังกล่าวว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายจริงหรือไม่

ประเทศยุโรปบางประเทศ การสอบสวนนั้นเป็นอำนาจเดี่ยวอันแบ่งแยกไม่ได้ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นองค์กรตำรวจเปรียบเสมือนเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐานเท่านั้น พนักงานอัยการจึงมีอำนาจสอบสวนคดีเองและควบคุมการทำงานของตำรวจ ทำให้กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอัยการเป็นผู้สัมผัสกับพยานหลักฐานต่าง ๆ เองโดยตรง ทำให้การสอบสวนมีความชัดเจน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการวิสามัญฆาตกรรมนั้นเป็นการกระทำโดยองค์กรตำรวจ ดังนั้น หากปล่อยให้องค์กรตำรวจเป็นผู้ทำสำนวนคดีและเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนเองแล้ว เห็นว่าทำให้เกิดข้อกังขาขึ้นได้ว่าการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ นั้นเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสหรือไม่ ทำให้เกิดข้อกังขาของประชาชนได้ว่าเป็นการช่วยเหลือพวกพ้องในองค์กรเดียวกัน หรือที่เรียกกันว่าเป็นการช่วยเหลือกันในทางคดีหรือไม่ ดังนั้นการรวบรวมพยาน

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 155/1.

หลักฐานและการทำสำนวนคดีนั้น จึงควรให้องค์กรอื่นเป็นผู้ทำการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานแทน เพื่อเป็นหลักประกันความโปร่งใสให้กับประชาชนอีกระดับหนึ่ง ซึ่งหากปล่อยให้มีการรวบรวมพยานหลักฐานและทำสำนวนคดีโดยองค์กรตำรวจเองแล้วเห็นได้ว่าจะเป็นการ “ขัดกันของหน้าที่” (Incompatibility)

ผู้เขียนเห็นว่าการรวบรวมพยานหลักฐานและการทำสำนวนคดีนั้นควรให้พนักงานสอบสวน “กรมสอบสวนคดีพิเศษ” เป็นผู้กระทำแทนองค์กรตำรวจ โดยให้ถือว่าเป็นการวิสามัญฆาตกรรมนั้น เป็นคดีพิเศษ เพื่อเป็นการตัดอำนาจขององค์กรตำรวจออก ทำให้ภาพลักษณ์ของกระบวนการค้นหาความจริงมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น หากปล่อยให้องค์กรเดียวที่กระทำกรวิสามัญฆาตกรรมเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานและการทำสำนวนนอกจากจะดูเป็นการผิดจริยธรรมโดยรวมแล้วยังเป็นการเอื้อผลประโยชน์ทับซ้อนให้กับองค์กรของตนอีกด้วย

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 จัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อรับผิดชอบและป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่ได้รับความเสียหายร้ายแรงและกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้น และกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้สืบสวนสอบสวน³⁰ คือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ รวมทั้งได้กำหนดการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษบางประการไว้ ดังนั้น การวิสามัญฆาตกรรมของพนักงานตำรวจถือว่าเป็นคดีความผิดอาญาที่มีความสลับซับซ้อน ที่จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ อีกทั้งยังถือว่าเป็นคดีที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าคดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นคดีพิเศษ³¹

ผู้เขียนเห็นว่าคดีวิสามัญฆาตกรรมนั้น เป็นคดีที่กระทบสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก และเป็นคดีที่สร้างความสะเทือนขวัญให้กับประชาชน จึงสมควรกำหนดให้คดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นคดีพิเศษขึ้นโดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งยังเป็นหลักในการสร้างหลักประกันความโปร่งใสให้กับประชาชนอีกด้วย เนื่องจากหากปล่อยให้องค์กรตำรวจเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานแล้วจะยังเป็นการสร้างความไม่ไว้วางใจให้กับประชาชนได้ อีกทั้งยังเป็นการขัดกับหลัก “การขัดกันแห่งหน้าที่” อีกด้วย เพราะหลักดังกล่าวหาได้หมายถึงเฉพาะตัวเจ้าพนักงานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงตัวองค์กรซึ่งเป็นผู้กระทำการดังกล่าวด้วย

³⁰ อุทัย อาทิวะช, *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 3*, (กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, 2554), 67.

³¹ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547, มาตรา 21 (ก)(ข).

4.4 หลักประกันความโปร่งใสและควมมีประสิทธิภาพในการชันสูตรพลิกศพ

กระบวนการสอบสวนคดีอาญานั้นเห็นว่า การสอบสวนเป็นอำนาจเดี่ยวอันแบ่งแยกไม่ได้ ดังนั้น การทำสำนวนชันสูตรพลิกศพและสำนวนการสอบสวนควรเป็นเนื้อเดียวกันทั้งในสำนวนในการตั้งข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนา และสำนวนการต่อสู้คดีขวางเจ้าพนักงานของผู้ตาย เห็นได้ว่า ทั้งสามสำนวนล้วนแต่มาจากข้อเท็จจริงเดียวกันทั้งสิ้น โดยประเด็นหลักมาจากการที่เจ้าพนักงานทำการฆ่าผู้ต้องหาโดยเหตุที่ว่าผู้ต้องหาต่อสู้เจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานจึงจำต้องกระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

กระบวนการในการรวบรวมพยานหลักฐานก็ต้องทำไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้สอดคล้องต้องกัน และต้องรวบรวมพยานหลักฐานไปในคราวเดียวกันเนื่องจากหากยังมีการแยกการทำสำนวนไปที่ละขั้นตอนแล้ว พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานบุคคลย่อมจะต้องเลือนลางหายไป อีกทั้งยังเป็นการหลีกเลี่ยงการข่มขู่พยานจากเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้อำนาจโดยมิชอบ อีกทั้งในการชันสูตรพลิกศพพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่เกิดเหตุก่อนเสมอ และมีอำนาจทำการรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุได้ทันที ในขณะที่แพทย์มักไปถึงที่เกิดเหตุในภายหลังแล้ว ดังนั้น จึงควรให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพได้กระทำไปพร้อมกันเพื่อเป็นการป้องกันการเปลี่ยนแปลงพยานหลักฐาน หรือยกย้ายศพ อีกทั้งควรให้แพทย์มีอำนาจตรวจดูลักษณะภายนอกของศพ และมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานอื่น เช่น พยานผู้พบศพ ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ข้างเคียง เป็นต้น

ดังนั้น ในส่วนของการชันสูตรพลิกศพนั้น ควรให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมอื่นที่เป็นอิสระร่วมทำการชันสูตรพลิกศพด้วย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทนายความ องค์กรสิทธิมนุษยชน องค์กรสื่อสารมวลชนและประชาชน เพื่อเพิ่มหลักประกันความโปร่งใสในการค้นหาความจริงได้ดียิ่งขึ้นอีกระดับหนึ่ง เนื่องจากการทำหน้าที่ของพนักงานสอบสวนขาดความน่าเชื่อถือของประชาชน อีกทั้งควรจะเป็นการควบคุมงานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยเคร่งครัด ทำตามหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาและควรให้แพทย์ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางนิติเวชศาสตร์เฉพาะด้านเท่านั้นเป็นผู้ชันสูตรเปรียบได้กับระบบแพทย์ตรวจสอบของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งหากงานทางนิติเวชศาสตร์มีประสิทธิภาพแล้ว ก็ย่อมสามารถทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันสำคัญในคดีที่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตำรวจโดยเฉพาะตำรวจในระดับปฏิบัติการมักจะมุ่งในการปราบปรามอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหลัก โดยในบางครั้งลืมหรือละเลยหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาควบคู่ไปกับหลักการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทำให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาอย่างสม่ำเสมอ จนในบางครั้งการปราบปรามผู้ร้ายสำคัญโดยการจับตายและอ้างว่าเป็นการกระทำวิสามัญฆาตกรรม จึงกลายเป็นความชอบธรรมซึ่งตำรวจพึงกระทำเพื่อรักษาความสงบสุขให้กับสังคม ประกอบกับสภาพปัญหาของกระบวนการตรวจสอบคดีวิสามัญฆาตกรรมของไทยในปัจจุบันนั้น อันสืบเนื่องมาจากแนวความคิดแบบแยกส่วนในกระบวนการยุติธรรมที่สะท้อนให้เห็นจากการให้อำนาจสอบสวนอำนาจฟ้องร้องและอำนาจพิจารณาถูกแยกไว้เป็นหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ขาดการเชื่อมโยงทั้งในแง่องค์ความรู้ ความคิดและในแง่บุคลากรระบบ จึงขาดเอกภาพไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องหาให้สอดคล้องกันได้ในขณะดำเนินการได้มาซึ่งสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรม โดยเจ้าพนักงานกระบวนการค้นหาความจริงยังไม่มีความโปร่งใสเพียงพอ องค์กรภายนอกก็ไม่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบถ่วงดุลกับองค์กรผู้ใช้อำนาจก่อให้เกิดการตาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ในขั้นตอนของการชันสูตรพลิกศพในคดีวิสามัญฆาตกรรมผู้เขียนเห็นว่า การชันสูตรพลิกศพควรจะถูกดำเนินการโดยแพทย์สังกัดอื่นที่ไม่ใช่แพทย์ตำรวจ เพราะหากเป็นแพทย์ที่สังกัดองค์กรตำรวจก็อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมโดยอาจมีการช่วยเหลือกันในการปิดบังหรือทำลายพยานหลักฐานที่สำคัญ ควรจะต้องมีการแยกขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า แยกองค์กรที่ใช้อำนาจสอบสวนเกี่ยวกับการตายออกจากอำนาจการสอบสวนคดีอาญาโดยให้องค์กรที่มีความรู้และความชำนาญทางการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริงมาทำหน้าที่สอบสวนการตาย เป็นการแยกบทบาทเจ้าพนักงานตำรวจออกจากงานชันสูตรพลิกศพ โดยให้เจ้าพนักงานตำรวจมีบทบาทเฉพาะการสอบสวนคดีอาญาซึ่งจะทำให้การชันสูตรพลิกศพดำเนินการโดยองค์กรอื่นที่เป็นกลางและมีความรู้ความชำนาญในส่วนของพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองก็ควรมีบทบาทในฐานะที่เป็นองค์กรภายนอกที่เข้าร่วมตรวจสอบและถ่วงดุลการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

2) ในขั้นตอนของการชันสูตรพลิกศพในคดีวิสามัญฆาตกรรมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรจะมีการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหาย (สามีภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน

ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย) ให้เข้าร่วมรับฟังรายงานและร่วมสังเกตการณ์ชั้นสูตรหรือมอบหมายให้ตัวแทนหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพกับเจ้าหน้าที่ ด้วยจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ตายและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน เพราะการชันสูตรพลิกศพเป็นขั้นตอนแรกที่จะรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุกรณีให้ผู้เสียหายเข้าร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากผู้เสียหายจะได้ทราบและอยู่ในสภาพแวดล้อมของที่เกิดเหตุจะได้ไม่ต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับการทำลายหลักฐานของเจ้าหน้าที่และเป็นการถ่วงดุลเจ้าหน้าที่อีกทางหนึ่งด้วย

3) ในขั้นตอนของการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ผู้เขียนเห็นว่าการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยมีการเพิ่มเติม มาตรา 155/1 ซึ่งเป็นส่วนของการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมให้มีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ทั้งในส่วนของการสอบสวนที่กล่าวหาว่าเจ้าพนักงานฆ่าผู้อื่นโดยอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ และในส่วนที่กล่าวหาว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อันเป็นการเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในการที่จะเข้าไปควบคุมดูแลการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม แต่เพื่อให้การสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพแท้จริงควรมีการเพิ่มอัตรากำลังของพนักงานอัยการ และจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนขึ้นโดยตรง ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาการขาดพนักงานอัยการในการเข้าร่วมสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมในที่เกิดเหตุในที่ห่างไกล ซึ่งหากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงจะทำให้พนักงานอัยการมีความพร้อมในการเดินทางไปร่วมสอบสวนแม้สถานที่เกิดเหตุจะอยู่ห่างไกลก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้คดีวิสามัญฆาตกรรมทุกคดีได้รับการตรวจสอบถ่วงดุลจากการร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการ เพื่อการคุ้มครองสิทธิในชีวิตของผู้ตายอย่างเป็นธรรมในทุกคดี หรือหากไม่ให้นักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนจะต้องตั้งองค์กรอิสระที่มีความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีทำหน้าที่สอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมแทน โดยในปัจจุบันองค์กรที่มีศักยภาพเพียงพอและได้รับการยอมรับคือกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ที่มีทรัพยากรที่เพียงพอและเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาสังกัดกระทรวงยุติธรรมอยู่แล้ว โดยอาจจะเพิ่มเป็นแผนกคดีที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือคดีวิสามัญฆาตกรรมก็ได้

4) ในชั้นการไต่สวนการตายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 นั้นให้สิทธิแก่ผู้เสียหาย (สามีภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย) ยื่นคำร้องคัดค้านการสืบพยานของพนักงานอัยการ และนำพยานเข้าสืบหักล้างพยานหลักฐานได้ จะเห็นว่าในมาตรานี้เป็นการให้สิทธิผู้เสียหายนำพยานเข้าสืบหักล้างพยานหลักฐานของพนักงานอัยการได้เพื่อความยุติธรรม แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วขั้นตอนการคัดค้านการสืบพยานในชั้นไต่สวนการตายนั้น ส่วนใหญ่ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทำให้พนักงาน

อัยการสืบพยานไปฝ่ายเดียวเสมอ เนื่องจากการคัดค้านการสืบพยานเป็นสิทธิที่สามารถถอนได้ ดังนั้น ควรจะปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ให้การยื่นคำร้องคัดค้านการสืบพยานของพนักงานอัยการและนำพยานเข้าสืบหักล้างพยานหลักฐานของผู้เสียหาย (สามีภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย) เป็นหน้าที่ที่ต้องทำโดยการแต่งตั้งทนายความเข้าสู่กระบวนการไต่สวนการตาย เพื่อให้กระบวนการไต่สวนการตายมีประสิทธิภาพ

5) สมควรที่จะมีการปรับปรุงกระบวนการในการสอบสวนคดีอาญาที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในการกระทำให้เกิดการตายในการปราบปรามอาชญากรรม และป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำให้ประชาชนเสียชีวิตโดยมิชอบ ด้วยการใช่วิธีการทำสำนวนการสอบสวนให้เป็นคดีอาญาที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดเพื่อหลีกเลี่ยงการนำคดีเข้าสู่การตรวจสอบตามกระบวนการดำเนินคดีวิสามัญฆาตกรรม

มาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีวิสามัญฆาตกรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะเป็นการปรับปรุงกฎหมายโดยเฉพะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ประชาชนหรือผู้เสียหายได้รับความยุติธรรมจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเน้นการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหาย (สามีภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตาย) ให้เข้าร่วมรับฟังรายงานและร่วมสังเกตการณ์ชั้นสูตรหรือมอบหมายให้ตัวแทนหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพกับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ชั้นชันสูตรพลิกศพ การให้แพทย์นิติเวชที่เชี่ยวชาญและไม่ได้สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชันสูตร หรือการสอบสวนโดยให้องค์กรอิสระหรือหน่วยงานภายนอก เช่นกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนคดีที่การตายเกิดจากเจ้าหน้าที่หรือคดีวิสามัญหรือการให้ผู้เสียหายมีหน้าที่แต่งตั้งทนายความยื่นคำร้องคัดค้านการสืบพยานและนำพยานเข้าหักล้างพยานหลักฐานของพนักงานอัยการในชั้นไต่สวนการตาย กระบวนการดังกล่าวนี้ถือเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะสามารถควบคุมและตรวจสอบการวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจของไทยและในขณะเดียวกันยังเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของประชาชนได้อีกทางหนึ่ง

References

- A. V., Dicey. *Law the Constitution with an Introduction by E.C.S. Wade*. London: English language book Society Macmillan 1979.
- Authai Artiwat. *Criminal Procedure Law*. Bangkok: V.J. Printing, 2001. [In Thai]
- Chameiln, Neil C., and Kenneth R. Evans. *Criminal Law for Police Officer*. Englewood Cliff, NJ: Prentice-hall, 1981.
- Eldfonso, Edward, and Alan R. Coffey. *Criminal Law: History, Philosophy, Enforcement*. New York: Harper & Row, 1981.
- F. A., Hayek. *The Road to Serfdom*. Chicago: The University of Chicago, 1956.
- Kanit Nanakorn. *The Democratic Process, Includes Academic Articles*. Bangkok: Pimaksorn publishing, 1997. [In Thai]
- Kanung Luchai. *Law of Criminal Procedure, Volume 1*. 8th ed. Bangkok: October Printing, 2005. [In Thai]
- Kietkajorn Vachanasvasti. *Description Criminal Division 1*. Bangkok: Jirat Printing, 2003. [In Thai]
- Kittipong Kittayarak. "Extrajudicial Punishment." *Journal of Public Prosecutor* 20, no. 228 (1997): 1. [In Thai]
- Kunlapon Pollawan. *The Administration of Justice*. Bangkok: Nititham, 2001. [In Thai]
- Meron, Theodor, ed. (1984). *Human Rights in International Law: Legal and Policy Issues*. New York: Oxford, 1984.
- Montri Jidviwat. "Legal Muder: Specific Study Concerning the Police." Master's thesis, Department of Law, Chulalongkorn University, 1987. [In Thai]
- Montri Patraponh. "The Law Enforoement of Postmortem Examinations in an Investigation Process." Master's thesis, Department of Social Sciences, Mahidol University, 2005. [In Thai]

- Muslim Attorney Center. "Extrajudicial Local Bannangsta." Last modified February 25, 2011. Accessed June 5, 2017. www.macmuslim.com. [In Thai]
- Naiyana Kadwichai. *Autopsy Section 150, Code of Criminal Procedure*. (Bangkok: Nitinai, 2007). [In Thai]
- Narong Jaihan. "Measures to Prevent the Abuse of Power by the Police." *Thammasat Law Journal* 24, no.4 (December, 1994): 4. [In Thai]
- Sanit Sanansin, and Bhunrum Thamjun. *Guide Extrajudicial Cases*. Bangkok: Sawaeng Printing, 1984. [In Thai]
- Sanit Sanansin. *Extrajudicial killings*. Bangkok: Soutpaisal, 2000. [In Thai]
- Sawaeng Bunchalamwipart. "The development in the autopsy." Last modified 2547. Accessed June 5, 2017. http://www.oja.go.th/new2011/document/Download/oja_aa3.pdf. [In Thai]
- Sieghart, Paul. *The International law of Human Rights*. New York: Oxford, 1983.
- Sujin Timsuwan. *Attorney with the Prosecution to the State* (Personal research papers). Bangkok: Attorney Printing, 1982. [In Thai]
- Theerayut Rodcharoen. "Measures to Review the Discretion of Public Prosecutors in Giving Orders Criminal Cases." Master's thesis, Faculty of Law, Thammasat University, 2008. [In Thai]
- Tongbai Tongpao. "Bangkok, Network Compression Human Police." *DailyNews*. (July 2010), 16. [In Thai]
- Wiboon Sriboonyawat. *How the Correctional Extrajudicial Cases*. Chiang Mai: Pimdao Printing, 1995. [In Thai]
- Winai Damrongmongkolkul. *Coursea Senior Administration of Justice" (B.I.S.) version 7*. Bangkok: College of Justice, The Judiciary, 2004. [In Thai]
- Worachet Pakeerut. "The Rule of Law and the Rule of Law, Network Thailand Public Law: Public Law Net." Last modified n.d. Accessed January 31, 2010. www.pub-law.net. [In Thai]